

Nada
Matičič

Hodnik

Hodnik se počasi sprazni. Zdaj se obe vzporednici z vrati na levi in desni od nje nekoliko zbližata, da se hodnik zoži in podaljša. Ker sedi povprek na skrajnem spodnjem koncu pred stekleno steno, se ji zdi, da je zgornji del nasproti nje s širokimi nihalnimi vrati še bolj oddaljen kot prej, da je vse, kar se tam dogaja in se še bo, že težje razločljivo, da ji celo preti nevarnost, ko bo tudi ona manj opazna od tam... Spričo to-

likšnega števila pacientov, ki so se zelo počasi redčili, ji je bilo kar prav; napetost in strah sta se malo potuhnila. Do tega trenutka, ko se zadnji pacient izgubi skozi izhodna vrata na njeni desnici, je bilo še možno zavirati ju; od tu dalje je prepuščena nelagodnemu, napetemu razpoloženju, ki meri na razdražljivost, na občutje ničevosti in manjvrednosti. Kajpak se zaveda, da je ne more nič presenetiti, ker se ne bo zgodilo kaj nenavadnega, nič drugače ne bo danes, kot je bilo prejšnjo sredo in vse tedne in mesece, presneto vztrajno in samoumevno, nič ni predvidljivega ali usodnega. Torej po naključju hodi čakati že več kot dve leti, on po naključju pride ali ne pride, včasih se ji nasmehne ali jo celo pozdravi, ali pa švigne mimo – in ko se požene za njim v vežo, ni o njem ne duha ne sluha. (Menda je res odvisna od njegovega trenutnega razpoloženja.) Ali pa si dopoveduje, da je vse usodno, kar se dogaja med njima, da so mimobežna srečanja pač usodna – a zmerom znova klone pred končno sprejemljivo resnico, da ni usodnih naključij, da so samo in zgolj gola naključja.

Nekaj žarnic v spodnjem koncu ugasne, razsvetljena je samo zastekljena ambulantna pisarna na njeni levici. Vse ordinacije so prazne – razen njegove v skrajnem desnem kotu zgoraj. To ve, ker pazi, da bi ji ne »ušel«. Tam je tudi svetloba najmočnejša, saj se nenadoma tik pred njegovimi vrati prižge nova luč, skozi velika nihalna vrata pa se zrine na hodnik bolniški voziček. Čeprav obstane pod močno svetlečo se obločnico, še ne more razločiti, kaj je na vozičku. Za njim se pojavi sestra in potrka na njegova vrata. Zdaj – zdaj – pomisli in od nenadne bolečine v dlaneh se res zgodi tisto pričakovano: naglo se odpro vrata, in ko sestra verjetno odda sporočilo, je on že tam, se skloni nad bolnika – trenutek omamne tesnobe, ki se za hip razpoči kot milni mehurček, da lahko uživa z vsemi čutili hkrati, čeprav ga ne sliši, ve, da govori, vidi hrbet, uživa »bližino« – tam je, resnično dosegljiv, čeprav ve, da je nedosegljiv, samo da še zmerom ne ve,

zakaj ali čemu, da pravzaprav nič ne ve... Zaveda se le tega, da je tu ob sredah, da čaka in ne pričaka, da je to »njun« trenutek, nabit s strahom in upanjem in z blaženim počutjem, če ji v dlaneh utripa bolečina. Vse za nekaj trenutkov, za toliko časa, da lahko blagruje neznano bitje na vozičku, ki ji je ponudilo skoraj minuto trajajoče razkošje videnja in občutenja njegove bližine. Po telesu buta nemir, v ušesih udarci, uplahnele noge, ne, če bi se bil nenadoma obrnil in ji dal znamenje, bi zletela... Toda tega ne stori, sestra odpelje voziček nazaj skozi nihalna vrata in on za njo, ne da bi se obrnil, da bi sploh hotel vedeti, če je danes spet prišla. Kot da bi tega ne vedel, saj se mu niti obračati ni treba!

Tako. Za danes je končano, si reče in ji celo odleže, da je že za njo, saj bo potem doma spet pokvarjen večer in noč z malo spanca, spet gora spominov in tuhtanja, kako tole stanje premagati, kako si pomagati naprej, kako končno le najti pot do njunega dialoga... Zato pa pridejo lahko snažilke in bodo letale po hodniku in jo celo že pozdravljale kot nekaj običajnega, kot žensko, ki ob sredah tu posedaja, morda se jim zdi malo trčena, saj ne morejo odkriti vzroka njenega prihajanja in čakanja. Vprašati pa se je vendarle ne upajo, ker se jim morda zdi uglajena, dobro oblečena starejša gospa, prijetnega, prej veselega kot žalostnega obraza. Nikoli nima s seboj knjige, časopisa ali stripa kot drugi, ki prihajajo na kontrolo; niti se jim ne kaže kot kak priložnostno mimoidoči, ki se usede za trenutek, da počaka koga iz oddelka, ki pogleduje na uro in oprezuje skozi stekleno steno pri vhodu na mimoidoče... Nič takega, ona lepo sedi prav pred to steno na klopi in strmi dve uri ali še več nekam predse, v daljave, v konec hodnika. Zdi se, da je enakomerno brbotanje pacientov vzdolž obeh strani hodnika in okoli nje prav nič ne zanima. Šele potem, ko se sprazni, bi morda kak večš poznavalec utegnil odkriti, kako se ji telo napne kot na preži, kako ji oči vpijejo od želje...

Že hoče vstati in oditi, a jo zadrži še poslednje upanje: Če se vrne? Če se napoti naravnost proti njej, da bi končno le spregovoril in razjasnil dolg, nerazumljiv in trdovraten molk? Olajšanju potem, ko odide s sestro skozi zadnja vrata, vnovič sledi napetost s strahom in negotovostjo: morda se bo za trenutek vrnil v ordinacijo, se preoblekel in ker ne bo hotel mimo nje, se bo raje spet izmuznil skozi zadnja vrata. To se tudi najpogosteje zgodi in ona potem še kar sedi kot bebec, ki ne ve ne kam ne kod... In bo prišla spet kakšna snažilka z metlo, cunjjo in vedrom in pričela nalašč okoli nje drgniti tla – s precej nesramno zvedavostjo.

Namesto nje se vrata v globini odpro nastežaj in kot po nekem nevidnem in neslišnem ukazu se pojavi s šesterimi suhljatimi dekletki, ki se kot avtomati s prepadenimi, negibnimi obrazi postavljajo v vrsto ob levi steni hodnika. Za njimi ženska z brzostrelko, malo čokato bitje, s pošvedranimi škornji, s krilom, ki ne zakrije debelih stegen, v prevelikem suknjiču, ki ji še bolj okrepi robotost in z nekakšnimi odlikovanji – vse si dobro zapomni, kot bi žensko hotela odnesti za spomin s seboj v grob. Ko jih s cevjo peha ob zid, ji partizanska čepica zleze na stran in po čudnem naključju obvisi na robu košate črne grive. Ne sprašuje se, Zakaj? – ni časa. Samo misel: Naj se

zgodí, konec – da le ne bo treba jesti strašne, smrdljive, ogabne mrčesaste juhe ali kar je že bilo. Nobena od deklic ne da glasu od sebe, ko se ženska z brzostrelko umakne do nasprotne stene in dvigne cev. Ne strelja takoj, meri nekaj trenutkov v vsako posebej, kot da še pomišlja, kako bi svoj posel opravila čimbolj okrutno. Repetira. In tedaj se neslišno odpro vrata v globini hodnika in že je tu partizanski zdravnik, ki mu dekleta rečejo stric Jovo, dvigne obe roki, ju stisne v pest in silovito useka po roki, da orožje udari v nasprotno steno, meter od zadnje deklice in prerešeta del zidu dolgega hodnika. Partizanka zdrsne na tla kot vreča, da jo mora zdravnik s silo vleči po tleh v sobo... Spominja se samo njenega vreščanja, ki je trajalo s presledki več ur, kot so pravili, spominja se, kako stoji kot prikovana k steni in strmi v preluknjan zid, strmi vase, v svoj preluknjan konec in prav nič ne razume. Končno še vedno omamljena od rafala in na pol gluha zdrsne v naročje sivolasega strica Jova.

No, si reče potem, ko odžene sivolasca in dekleta, ko partizanka neha vreščati, bilo bi res smešno, če bi snažilkam in sestram povedala, čemu tu poseda in kako si krajša čas in kako sta si dva hodnika tako prekleto podobna. Seveda bi se bile čudile, ker ne bi nič razumele – tudi sama ne razume teh hodnikov, molčita kot grob, nekaj strašnega je samo molčati. In če me bo končno res vprašal, mili bog, saj ne bom mogla govoriti! Kot tedaj ko me je sivolasec nesel domov in me izročil materi in samo to sem si zapomnila: Veste, srečo smo imeli, da sem nekaj zaslutil, ko je besno korakala gor in dol ob mizah, prežala na jedce, kot bi čakala na priliko, na znamenje, da podivja. Vedeli smo, da ne pozna usmiljenja, gorje mu, kdor se ji zameri... Ko so jo k nam poslali kot novega komandirja, še nismo vedeli za njeno tragedijo: pred očmi so ji namreč zverinsko pobili očeta in mater... No, Vali, kako se počutiš? Najprej ni mogla odpreti ust, ko pa jih je odprla, ni bilo glasu. Vali, je rekel sočutno, še vse bo dobro, še vse bo dobro in jo pritisnil k sebi.

Bil je dober človek, ta stric Jovo, pomisli, ni imel otrok in imel me je zelo rad. Mama pa je zavpila: In je zato treba pobiti vse te punce, ježešna! Saj smo izseljenci, kaj pa imamo skupnega s temi ljudmi, a? Nikomur nič žalega nočemo... Razdražilo jo je, ker niso hotele jesti, je rekel zdravnik. Tiste godlje še prašiči ne bi hoteli jesti, je vpila mama. In zato je treba punce kar pobiti?

V daljavi se zganejo vrata in zdaj, zdaj – ji močno zatolče, to je dobro, da je počakala – toda namesto njega priropota skoznje ženska z vedrom in metlo, vse bliže in naravnost po sredi. Kar naj, si misli, toda ne premaknem se, saj se tudi ne morem. In če bi ji povedala, da so me ravnokar hoteli ubiti – bi se bila samo potrkala po čelu. In če bi ji pripovedovala vse od začetka, kako so nas deportirali v tisto vas in kako so nas lepo sprejeli in smo še kar za silo živeli, dokler niso prišli ranjenci... Metla, ovita z mokro cunjo, ji drsa pod okoli nog in se nasmehne ob misli, kako ji lepo mineva čas, če se molče pogovarjaš z žensko, ki ji huda radovednost požira pogled. Med resničnostjo trenutne metle in (ne)dogajanjem v sami sferi hodnika kraljuje strah. Njen strah, usodni strah in strah kar tako, že zato ker je tu in čaka.

Ne, tiste čorbe res ni mogla jesti in ko je odložila skodelo nazaj na mizo, so storile tudi druge tako. Lakota je bila potešena, moj bog, že ob samem pogledu na pošastno mrgolenje – najprej iz povejev, ko je tisto svinjarijo spirala v vodi, se ji je dvigoval želodec, in ko je potem mrgolelo po juhi, je bilo še huje. Zato ni bilo prav nič presenetljivega v vpitju: Mrhe razvajene, nočete jesti, ker je to od nas, vam bom že posvetila! Marš! Začuti udarec v hrbet, nekaj jo suva proti hodniku, nič ne misli, ne more, ker ima želodec v grlu, potem vidi le tisto reč, za katero ve, da je smrt... Ježešna, vpije mama in jo stiska k sebi, ubogi otrok, ubiti te je hotela! Ubogi otrok pa bi raje umrl, da mu le ne bi bilo treba prati obvez in jesti ušive juhe. Ženska repetira, naj se punce zavedajo in sploh vsi, kdo je ona – tisto neznanško, počasno umiranje, ki ji je vzelo precej prihodnosti – vse do trenutka, ki se je rodil med soočenjem z njim pred petimi leti. In tu so vprašanja, ki jih prav tako ne more razrešiti v tem hodniku, kot jih tedaj ni mogla v onem hodniku – končno je čisto vseeno, v katerem hodniku.

Voda pljusne čez rob, umazana brozga jo oškropi po nogah.

»Oprostite,« reče snažilka, ne da bi jo pogledala, in suva z metlo sem in tja, nalašč okoli njenih nog, nalašč, da bi jo razjezila, da bi jo pognala na noge in kakšno zinila. Tako se ji morda le posreči zvedeti, čemu prihaja tako vztrajno posedat. Gospa pa nič. Tok jo namreč zanaša nazaj ob pogledu na umazano brozgo, ki jo cunjja srdito širi – prav taka je bila enolončnica, ki je zakrivila konec njenemu brezskrbnemu obdobju. Potem so nastale spremembe.

Moram na zrak, si misli, se malo nadihati tam zunaj med grmi, ki diše. Da bi se vsaj lahko pogledala v ogledalce, če ni skuštrana, če ni kaj narobe z obrazom – toda presneto, pred zijalasto žensko tega zares ne more, kajti potem bi se izdala, da nekoga čaka. Moškega seveda. Neumnost, v park ne more, če bi bil opazil njeno odsotnost, bi smuknil zadaj – sicer se pa lahko zgodi, da bo to storil tudi, če jo vidi. Še bolj verjetno. Dobro. Ampak vedel bo, da je tu. Nerodno mu bo, morda hudo. Saj mu ne privošči, da bi mu bilo hudo ali da bi ga celo pekla vest. Samo majčkeno, prav majčkeno nerodno naj mu bo. Da se bo končno le premislil, da ga bo premagalo sočutje in bo spregovoril. Da bo vedela. Da ji bo lažje živeti. Presneto, nikomur ne bi privoščila živeti s tako moro.

Hodnik pravzaprav ni širok, je pa nad vse dolg. Dobre oči še ima in ga lahko dobro vidi, kadarkoli se prikaže v daljavi. Tu si je kar izostrila vid.

Boji se biti vsiljiva in ker to je, vsaj na videz, se zmaže z izgovorom: Kaj morem za to; kar čutim, je že samo po sebi opravičljivo za vse, s čimer bi me hoteli razvrednotiti... Toda ima še eno veliko prednost ali celo srečo: pri petnajstih se ji nenadoma življenje zasuka v drugo smer, kot bi se sicer ne, če bi je ne silili jesti mrčesaste čorbe. Štirideset let pozneje se ji odsuka nazaj v prvotno smer; spet se ji vrne, kar ji je bilo nasilno prekinjeno v hodniku, vrne se ji veliko mladostnega temperamenta: preklasta, živahna Vali, povsod navzoča, radovedna venomer kaj odkrivati, spoznati, rdečelasa, pegasta Vali, prezgovorna, odrezava – za petnajst let že kar dovolj spoznanj in ravno pravšna mera življenjskega temperamenta. Snet-

ljiva juha in partizankino manevriranje z orožjem sta na mah prekinila ta sproščeni, dinamični vodomet skozi čas...

»Oprostite!« Pod klopjo se razleze že velika luža, ki jo ženska nalašč veča z zmerom novim zajetjem vode iz vedra. Toda gospa se ne gane, ker se ne more.

»Nič zato,« reče Vali, ko se cunjja dotika njenih čevljev. Nič zato, če jo ustrelji. Saj je tako vsega konec, vsega lepega, ker so prišli ranjenci – in z njimi čudna, majhna, razjarjena ženska in pranje smrdljivih povojev. In če ti kdo ukaže, da moraš delati, česar sploh nočeš, če ti ukaže, da moraš nekaj jesti, zaradi česar se ti obrne želodec – potem naj kar strelja. Nobenih drugih pomislekov ni bilo, saj sploh ni bilo časa, kaj premisliti. V njeni zavesti je ostal vsak drobec tega dogajanja – od pošvedranih škornjev in štorastih nog v njih, prekratkega tesno opetega krila do orožja – višje ni več zmogla, če bi dvignila glavo, bi bruhala. Stiskalo jo je vase, na meji telesne bolečine in duševne otrdelosti, ko se nekaj začepi v možganih in ko glava preprosto odplava. Kot v tem trenutku, ko se v globini ponovno nastezaj odpro vrata in on pride in stoji tam in gleda dol po hodniku. In ko mine hipna odrevenelost, pomisli na snažilko, ki noče odnehati z metlo, da bi jo vrag, naj vidi tudi on, no, prav, kako je zoprno, ker moraš tu odsedeti čas čakanja, čas njegove nepripravljenosti, da že vendar enkrat prekine trdovratni molk. Na njeni desnici se sunkovito odpro steklena vrata, ki zvrnejo vedro. Za bogove, zdaj pa še to! Snažilka dvigne vedro in ga prestavi, z drugo roko podrži vrata, da se skozi lažje zrine voziček s sedečim fantom v povojih. Sestra ga potiska naprej v globino – k njemu. (Seveda, čakal je nanj, na fanta, ne zaradi nje!) Snažilka jezno odvihra, verjetno po suho cunjjo... Med tem se tam zgoraj že posveti fantu, nekam dolgo se ukvarja z njim, naj ona vidi, da je kar naprej zaposlen, naj vidi!

Snažilkin prostor se širi, mokri krogi ji omogočajo, da si lahko prav od blizu ogleduje vsako podrobnost na odreveneli ženski, ki samo strmi tja čez njo v konec hodnika, dokler se ne sprazni tudi tam in se vse zapre v ordinacijo. Hodnik onemi. Ženski sta sami, njuna pogleda nenadoma udarita kot meč ob meč, potem se ona rahlo nasmehne, snažilka pa zamrmra:

»Spet kakšna nesreča.«

»Tako?«

»Ja. Kaj niste videli? Ga je že kaj povozilo. Ali pa je dirkal z motorjem. Teh je največ.«

»Ja, ja.« Oči se ji razprejo v preteklost, v trenutek, ko so ji sporočili o nesreči. Nenadoma se ji spričo vnovične praznine zavoljo njegovega umika v ordinacijo zdi vredno, da spregovori, da se sliši in umiri.

»Pred petimi leti so mi povozili sina. Na prehodu za pešce, veste. Zlom lobanje, stegenice in nadlahtnice... Ko sem pritekla v tale hodnik, je ležal na vozičku, popraskan in krvav in v globoki nezavesti. Moj edini sin. Potem operacije. Skoraj leto dni je trajalo, da je bil spet kolikor toliko normalen. Da je spet postal samostojen...«

»To – to je bilo pa res hudo.« Radovedno zaškili v gospo. In kot bi se

bala, da se zdaj zdaj pretrga pogovor, vnovič zatarna: »Kar naprej se pobijajo na cestah... Ali je – ali je zdaj zdrav vaš sin?«

»Zdrav.«

»In lahko hodi v službo?«

»Študira.«

»Seveda, saj je veliko zamudil...«

»Bil je priden – v enem letu je naredil dva razreda. Zdaj študira naprej.«

»Kaj študira?«

Se ji je le posrečilo... Zdaj bo pritiskala naprej. »Arheolog bi bil rad. Izkopavanje starin in takih reči...«

Metla miruje, tišina, ki zmerom nastopi potem, ko se hodnik sprazni, postane moreča. Snažilka strmi predse, morda se muči z vprašanjem, ki ga mora izreči, saj se ji ponuja enkratna priložnost.

»Tukaj, pravite, v ta hodnik, da so ga pripeljali? Vašega sina. Bi rekla, da ste se zmotili. Tu so samo kontrole. Tu ne dežurajo za nesreče...«

Sem tako rekla? Ne, ne v ta hodnik. Kje, vraga, je že bilo? Sicer pa je to važno? Zakaj hoče to vedeti? Morda si misli, da je kakšna povezava – Hudimana, morda se ji je posvetilo! Videti je dovolj zvita. In zdaj hoče še ime!

»Imate prav. To je moralo biti... Veste, vse hodnike pomešam. Zelo so si podobni.«

»Drži. Na urgenci je bilo. Na oni strani. Doli.« Pokaže z roko proti veži.

»Prav imate. Tam je bilo. Kajpak.«

Kimata druga drugi, kot da bi se hoteli izkazati s prepričevanjem, snažilka pa naj si pridobi čas za nov napad.

»Nimate hčere?«

»Ne, samo sina imam.«

»In še ta se ponesreči... Pa čuti posledice? Huda nesreča, toliko zlomov, kaj?«

»Seveda,« reče obotavljivo.

»Mora še hoditi na kontrole, kaj?«

»Ja, včasih ima hude težave z glavoboli...«

»In vi prihajate sem po zdravila?«

»Kakooo, prosim?«

»Prihajate, da dobite kaj za sinovo zdravje?«

»Kako pa ste prišli na to misel? Zakaj pa naj bi hodila zato sem –«
Ženska je v škripcih. Napad se ni čisto posrečil. Zato malomarno zmigne.

»Pogosto ste tu, pa sem mislila, da je kaj v zvezi z boleznijo...«

Gospa se zasmee. Odcepi se. Vse je vendar tako preprosto!

»Ste me opazili? Res? Veste, tu čakam moža. Vsako sredo ordinira.«

»Tu?«

»Ne tu. Zgoraj. Pa ga počakam kar tu, da mi ni treba hoditi gor. Glejte, od tu se lepo vidi na stopnišče. Vidite? Lahko samo potrka na

steklena vrata ali pa pomoli glavo . . . Včasih ga čakam tudi dalj časa, kot na primer danes . . . Včasih pa moram kar gor, da se prepričam . . .« drdra.

Kako dobro de, če ti gredo izmišljije tako gladko iz ust! Lahko bi ji pripovedovala tudi golo resnico ob sinovi nesreči, toda njo zanima prav to, o čemer ji res ne bo govorila. Zdaj se bo razklepetala naokoli o njenem možu, ki nekje zgoraj ordinira ob sredah. Ni vrag, da se bo že kdo hotel prepričat, kdo da je ta človek . . . In če jo le vpraša? Končno ji lahko odbrusi, da ni prav nič važno, če ve. Med smehom, seveda. Mora biti čim bolj sproščena . . .

Metla s cunjo se grozeče bliža, čeprav so se tla že posušila, se približa z obrazom, zaupno, da še kaj izvleče – več kot dve leti se je čakalo na ta trenutek – odkritje. Toda gospejin obraz je tako silovito odločen, na zapik, da se zdrzne in umakne. Nekaj jezno zamrmra, odropota nazaj po hodniku in izgine za zadnjimi krilnimi vrati.

Oddahne se. Srca je vse polno v grlu, bolečina v dlaneh. Zdaj naj pride, silovito zaželi, in me odreši! Vnovič se pripravlja na njegov odziv. Naglo zveleče ogledalce. Le kaj si misli o njenem obrazu? Je še dovolj privlačen? Zanimiv? Zdi se ji najbolj važno, da še ni izgubil mehke izraznosti, da ni tog in mrk. Ve, kakšen obraz ima, ne more pa vedeti, kakšnega vidi on. Se ga je naveličal? Obraz se nenehno spreminja, torej bi se ga ne mogel naveličati. Niti ga ni pogosto videval. Seveda so gube, še neizrazite, pegast nos, nekaj znamenj, zelo svetle obrvi in trepalnice si mora občasno potemneti, na srečo ji sivina na senceh še ne dela preglavic, hudirja, kaj je potem narobe? Marsikatera mlajša ženska bi ji bila lahko nevoščljiva. Gre ji na smeh: kot da bi obraz vse pomenil! Ko pa je še toliko nadležnih hib po telesu, ki jih drugi prej opazijo kot ona. Saj si pogosto dopoveduje, če je že kaj narobe z zdravjem, da vse mine in se nima smisla sekirati, če jo že kaj črviči . . . Sicer so pa leta in prav pridna naj bo in zelo potrpežljiva s seboj!

Potem si popravi lase, pogladi obrvi, spretno potegne s šminko po ustnicah – a se premisli, zveleče robček, ga oslini in si zbrise šminko. Obnašam se kot dekle, se nasmehne, ker se mi še da tole počenjati. Nič ne morem proti temu. Ujeta sem. Prav hudo in lepo ujeta.

Luč v vogalni zastekleni pisarni ugasne. Na vratih se prikaže mož z goro map, da se komaj zmotovili mimo nje skozi vhodna vrata na stopnišče. Torej je zares konec. Nobenega pacienta več. Samo v njegovi ordinaciji je še fant v povojih. Nestrpna postaja. Zelo dolgo se namreč nič ne zgodi.

Spomin jo potegne v čas nesreče in obstane tik pred zares usodnim srečanjem – v enem od teh nerazločnih hodnikov. In njen Aleš z zaprtimi očmi, v nezavesti. Potem pride sestra, za njo zdravnik.

Ste vi mati?

Prikima.

Hudo je. Zelo hudo. Toda ni brezupno. Fant je močne konstitucije. Prosim, prosim – samo da ostane živ! Ali je nevarnost – da bi bil invalid?

Ne moremo vedeti. Še ne. Prosim, pojdite z menoj!

Odpelje jo v ordinacijo. Tu jo sprašuje o Aleševih boleznih . . .

Zapomni si vse podrobnosti, vsako besedo. Zasejejo se vanjo z mirno, žametno govorico, ki je bolj in bolj ohrabrujoča, s pogledom upanja, kar prežene elementarni strah smrti. Zbegana je, ker se zaveda, da ji njegova bližina pomeni že nekaj več kot le mimobežen »strokovni« posvet . . . Vse še v mejah nerazumljenega, nerazsodnega dogajanja, a z občutjem varnosti in predvsem zaupanja. Kajti »če se bo komu, potem se bo njemu posrečilo rešiti mojega sina« . . . Absolutno zaupanje, pravzaprav že vera. Hoče vedeti o njenih in moževih boleznih.

Nimam moža.

Vdova ste? (Počemu taka radovednost?)

Ne. Otrok je nezakonski.

Za hip se jima ujmeta pogleda, za hip nerazložljivega začudenja, kot bi bilo nenavadno, če je nasankala ali če se je to zgodilo prav tej zaprepani, zmedeni ženski pred njim. Morda mu je postalo nerodno, njej pa se zahoče, da se mu izpove celo o tej zadevi: Naj si nikar ne misli, da je zakompleksana; ni je bogvekaj bolelo, ko jo je Alešev oče zapustil, preden mu je rodila sina. Še danes ji ni jasno, kaj ji je bilo všeč na njem; ali je resno mislila na dom, družino ali je bilo vse skupaj le trenutna nuja, da se začne drugačno življenje? Saj je bilo vendar brez posebnih tresljajev, umirjen tok, tisto najhujše je bilo že davno zadaj – pred njo neznanka, s katero si ni belila glave, prihodnost pač, kar bo pa bo. Brez cilja, brez načrtov in želja. Otrok jo je res nekaj časa vznemirjal, a ker se je ob njej razvijal po svoje brez pretiranih vzgojnih metod, ker ga sploh ni vzgajala zato, da bi ga v kaj prevzgojila, ni imela z njim nobenih težav.

Toda čemu bi mu hotela to povedati? In zdaj? Komaj se zadrži, on pa še kar nekaj čečka v beležko, se za hip spet zagleda vanjo, jo gleda in ne vidi, nekaj vmesnega – ona se zapiči v njegova usta za besedo upanja.

Dobroo – reče počasi, neuradno, blago. Vse bomo dali od sebe, gospa, da vam ga vrnemo celega, sposobnega živeti naprej . . . Rahlo jo stisne za komolec, ohrabrujoče pokima – in ko odhaja po hodniku spet skozi neka krilna zasteklena vrata, še dolgo sledi njegovi senci, kot bi hotela, da se obrne in ji pošlje pozdrav . . . Stoji ob sinu, ga boža po rokah in šepeta: Saj bo vse dobro, sinko, spet boš lahko plaval in se smučal, vse bo še dobro, vse . . . Pogled se ji megli in ko pride sestra in ga odpelje, stopa v samoto s strahom in upanjem.

Po vsaki operaciji obvezen razgovor z njim, nevsiljiv, tolažilni, čeprav je fantovo stanje še uganka. A lažje jo prenaša, saj se obenem z njo pojavlja novo, še nepojasnjeno čustvo, ki se vztrajno vriva v bolečino zaradi nesreče. Živi v pričakovanju srečanja s človekom, ki bo Aleša spet postavil na noge; razgovori ob številnih kontrolah, ko ji že po malem uhaja zbranost in se celo pojavljajo želje po še pogostejšem srečanju in intimnejših besedah. Končno – ko je Aleš spet normalen, se znajde v objemu z njegovim rešiteljem. Kakšno lepo življenje! vzdihne in otrpne.

Skozi vzhodna vrata na njeni desnici burno vstopi visoka, lepa ženska. V enakomernem nihanju sekajo odločne pete sredino hodnika, kratki, zlatorjavi lasje in široko belo krilo sunkovito nihajo v levo in desno. Ne

more si še pojasniti, česa jo je strah. Morda tega, da bi se usmerila k njegovim vratom? Trenutek kasneje se to res zgodi. Ne more videti, če je potrkala, že vstopi, že je notri. Zdaj je na preži od čudne radovednosti. Kdo je ta ženska? Kaj hoče? Verjetno je zelo domača z njim, ker tako nastopa... Ne le hoja, gibi, spomni se obraza, ki ga je za hip ujela ob vratih – mora že biti vražje samozavestna. Spet boleče trzanje v dlaneh, prične se potiti. Njegova žena je! Gotovo je. Nikoli se nista pogovarjala o njej. Ni bila niti najmanj njen problem. Njegovo osebno življenje je bilo zanjo nedotakljivo. Če je že kdaj pomislila nanjo, ji je samo zavidala življenje z njim, čeprav ob tem ni imela slabe vesti. Tudi radovedna ni bila. To je preprosto zbrisala. Tudi pozneje, potem ko se je umaknil... Morda pa se moti? Ne, ne moti se, si vtepa. Kakšna pacientka je ne bi tako energično sekala po hodniku in verjetno vstopila, še preden je dobila znamenje. Torej če ni to in če ni žena, morda je mati kakega bolnika? In se tako, kot se je ona nekdanj, zanima zanj? Tudi to se ji ne zdi verjetno, saj je imela zelo brezskrben, skoraj vesel obraz. Predvsem pa samozadosten. Toda če je le žena? Mili bog, ali se sploh zaveda, da je poročena z njim? Toda – ali je še sreča, če se ponavlja vsak dan, vse noči? Sreča bi morala biti enkratno doživetje, vsakič v drugačni vlogi? Ne more najti prave definicije, ki bi ustrezala njenemu trenutnemu razpoloženju, zato jo odmaha in se brez vsakršnih misli in želja zastrmi v globino. Prične šteti vrata. Na vsaki strani po dvanajst, v enakomernem razmiku med klopmi ob steni... Za sedem pubertetnic, za partizanko in njeno brzostrelko je bilo vsega nekaj vrat, to si je zapomnila in tudi gostišče, ki so mu rekli HOTEL in kjer so imeli edino dvorano za nastope. Tja so pripeljali ranjence in jih namestili po sobah, največ jih je ležalo v dvorani. Njena mama je kuhala čaje in stregla – in kadar je šla na večer z mamo po hodniku, jo je bilo strah, da se kje ne bi odprla vrata in bi jo zagrabil kak ponoreli ranjenec. Teh je bilo zelo veliko: bledli so, vpili, si trgali obveze, preklinjali in peli, bljuvali in napadali ženske... Videla je, kaj počenjajo, saj je pomagala stricu Jovu. Tudi očetu je pomagala razpečavati razno robo, oče je bil nadvse iznajdljiv pri preskrbi, da so se lažje preživljali... Strah je bil doma samo v hodniku, ki se je zadaj odpiral v dvorano z ranjenci in skozi je prišel stric Jovo ravno v pravem času... Veš, Vali, vrata sem pustil odprta, ker sem nekaj zaslutil. Ženska je imela že večkrat napade, da smo ji morali nasilno odvzeti orožje.

Zravna se kot pes čuvaj, v hipu zbrise hotelski hodnik, vrata v globini so na pol odprta, lahko si predstavlja, zdaj se poslavljata, mož in žena, ki si morata še zadnji trenutek povedati nekaj (ne)bistvenih stvari – Zelo dolgo traja, nestrpnost se stopnjuje, ker si jo bo morala zdaj presneto pazljivo ogledati. Bliža se ji z naglimi, odločnimi koraki, lepa hoja, si reče, taka kot njegova, pravijo da si z leti zakonca dobita nekaj skupnih lastnosti in navad – toda zdaj se ji zdi starejša, njegovih let, odleže ji – bala se je, da je mlajša, veliko mlajša. A je še vedno vsaj za deset let mlajša od nje! To je ne vznemirja, ker je noče in tudi ne more primerjati s seboj, če je že sama blizu osmih let starejša od njenega moža! Za hip se spogledata, miren, negovan obraz, ženska torej, ki zmeče veliko denarja za kozmetiko; no, prav, si

misli, tudi to je ne razburja. Ko je zunaj, se oddahne, saj je odstranjena pglavitna nevarnost, da bi namreč enostavno odšel z ženo in bi nje sploh ne pogledal, še manj seveda pozdravil – in potem bi imela še težjo noč.

Tišina je neznosna. Pritisk v sencih. Pogleda na uro. Že poltretja ura čakanja. Ne pomni, da bi se kdaj toliko zavleklo. Potem jo strese preveč znani zoprni ropot malega vozička s čistili, ki se prikaže v krilnih vratih. Rine ga druga snažilka. Močno jo zakuha: Zdaj pa še to! Le kaj hoče? Tla so počiščena kot še nikoli. Morda bo šla tod mimo samo zaradi firbca, da bo potem poročala oni drugi, da gospa še čaka svojega moža. Če je radovednost še večja, kot si predstavlja, potem se je ali se bo že katera od njih odpravila gor pogledat, kdo še ordinira tako pozno – saj gre na šesto.

Stisne ustnici, jeza jo daje, da se komaj premaga, ko je ženska tik pred njo; radovedno jo ošine, malo pobrskava po vozičku, zvlče viledo in začne drgniti šipo za njenim hrbtom! Nedorložno pomivanje steklene stene bo sedečo gospo prisililo, da vstane ali vsaj spregovori . . . Toda gospa se še bolj zasidra, naredi jezen in užaljen obraz, da kar na hitro opravi s šipo, zabriše viledo na voziček in odropota skozi vrata v vežo.

Je med tem kaj spregledala? Če se je fant v povojih vendarle s sestro in zdravnikom že odtihotapil skozi zadnja vrata? Ona se tu ukvarja s snažilkami in odmika pogled s točke daljnega dogajanja . . .

Hodnik med tem že dobiva drugo, povsem novo dimenzijo: začne se širiti, ne ožiti v globino. Čim bolj je konec oddaljen od nje, tem bolj se širi! Dvokrilna vrata zmorejo zdaj zbasati vase vseh sedem deklet z žensko in orožjem, voziček s ponesrečenim fantom in z Alešem – potem priropota brez števila raznih snažilk z vozički in vedri in k temu lahko prišteje še lepo število sester in zdravnikov in še bogve koliko vozičkov s ponesrečenci in vsaj še stokrat Njega, bežečega ven in noter, zmerom od nje . . . Gre ji na smeh, duša se ji odpira v prostor, nenehno nabit s prizori, z ljudmi, s stisko čakanja, predvsem s to . . . Prihajajo iz sive oddaljenosti v vedno ožji prostor proti njej, vse se počasi premika bliže in bliže, kot bi hoteli videti in vedeti, kaj se z njo dogaja, kot bi hoteli prodreti vanjo in se prepričati, zakaj tu sedi in na koga sploh čaka. Zato se prostor okoli nje tako zoži, da gre lahko skozi samo po eden kot skozi tesen, se za hip zazre vanjo in si jo vtisne: Le čemu? Zakaj?

Zares čemu, zakaj . . . Dve leti v dvoje. Kaj pa je dve leti v dolgem življenju? Nekega dne jo povabi k sebi v hišico ob morju. Najprej strmita v ribiča, ki benti ob prazni vrši, se pri tem nerodno podrsa ob čoln in štrbunkne v morje. On mu pomaga nazaj v čoln, ga potegne k obali in mu obveže rano. Vredno spomina: vsak njegov gib, način, prizadevnost. Danes žaluje za vsakim izgubljenim spominom; danes se zaveda, kako je lahkomi-selno, površno, z uspavano srečo spremljala njegova početja; koliko pozabljenih razgovorov in doživetij ob njem samo zato, ker je blaženo hitela živeti v dvoje! Muči se najti podobne njunih srečanj in slišati njune besede – on in ona živita zunaj nje, kot bi se bila pojavljala v filmu. Zdaj samo obupno strmi na platno, nase in nanj, skupaj.

Končno se v daljavi odpro vrata na desni. Najprej hrbet sestre, ki

ritensko vleče voziček s povitim fantom in samo zdravnikove roke do komolca (že to je dovolj vznemirljivo!), ki se naglo umaknejo, ko potegnejo vrata k sebi. Sestra odcijazi s fantom skozi krilna vrata in potem se ponovi praznina. Sam! Sam je, lahko gre tja in potrkaj! To bi bilo najbolj pametno. Le čemu čaka že poltretje leto, ne da bi pokazala vsaj malo aktivnosti? Toda za to je treba imeti pogum, goro poguma. Plaši jo že samo misel, da bi se zdajle znašla pred vrati, da bi si drznila potrkati in vstopiti. To bi bilo treba premagati in potlej bi se že znašla. Prestopiti prag. Toda za to mora imeti pri sebi mater korajžo.

Dobro, si reče, če vendarle stopim tja, ta hip, me ne more kratko malo vreči ven. (Začudi jo, ker se tega še ni domislila.) Kar stekla bom, končno je uspeh velikokrat prav v afektu in tveganju.

Zdaj! si ukaže in se hoče pognati. Na njeni desni priskaklja skozi vhod fant, se ustavi tik pred njo, se zagleda proti sprejemni pisarni in se neodločno zaguga ob bergli.

»Ali – ne delajo več?«

»Ne. Končali so.« (Lepo te prosim, pojdi! Čimprej! Takoj! Saj vendar vidiš, da ne delajo več! Še tebe je bilo treba...)

Fant ne ve, kaj bi. Guglja se, ozira zdaj vanjo, potem spet v okence pisarne, malo zaniha po hodniku navzgor... (Kakšno teslo, saj vendar vidi... Vse bo pokvaril, presneto!)... se nerodno obrne in odberglja skozi vrata v vežo. Odleže ji. A vendar...

Ve, da je zamudila trenutek korajže, ki ji je bil potreben za uresničitev nagle odločitve. Pravzaprav ji je štreto zmešal fant z berglo. Ali bi se res upala? Bi se res pognala k tistim vratom? Morda pa ji je fant kar prav prišel, da se ni osmešila... Manj tvega, če čaka, manj se izpostavlja neznosnemu pritisku od znotraj, strahu pred kapitulacijo. Lahko se zgodi, da ni sam. Da je še kdo z njim, ki ga je spregledala. Presneto bi bilo nerodno za oba, če bi potrkala in bi odprla kaka sestra, ki se je že kako pojavila v ordinaciji, lahko tudi kje od zadaj. Saj vendar ne more vedeti, kako je arhitekt zvezal tiste prostore.

Zares bolje je tako. Stvari naj gredo svojo pot naprej – vse je odločeno. Bo, kadar bo, ko se bo ustavil tule pred njo, se ji prijazno nasmehnil in stegnil roko. Kot nekoč. Spet bo lahko videla obraz od blizu, videla bo, kako se mu smejejo oči, posebno če jih ima obrnjene k soncu... Mili bog, kako se veseli tega trenutka! Kako upa! Kako upanje zares premika gore...

Zdaj mora paziti na trenutek, ko se bo prikazal. Verjetno še pogledal ne bo dol po hodniku. Saj ve. Le čemu bi se sploh oziral? Če je naredil križ, ga je pač naredil, če se je odločil za konec, se je odločil brez nje. Brez soglasja. Ona se namreč ne more. Čemu bi se? Kako so ljudje čudni! Samo zatreseš z rameni, zamahneš z roko in zbogom? Kako to zmorejo? Seveda, lahko zmorejo. Če niso pregloboko v tem. Če nimajo te Milosti. To bi mu rada povedala. Mar mu ni tega že napisala? Saj kar piše in piše pisma, kratka in dolga, vse, kar doživlja, mu napiše – od njega pa nima niti ene besede. Brez odziva, absoluten molk. Sploh ne ve, če jih bere. Morda jih

takoj uniči, neodprte? In ona se tolaži, kako se ji je posrečilo spet napisati dobro pismo, včasih je celo ganjena spričo kake domislice, ki je nastala spontano, v upanju, da ga bo ganilo in se bo premislil, ali vsaj zamislil. Res ga ne more razumeti, kako lahko naredi črto, zamahne z roko in reče Konec. Pravzaprav mu nič ne očita. Če imaš človeka rad, ga imaš rad, kar je in še bo, z vsem se sprijazniš, vse sprejmeš z vdanostjo, celo to, česar ne razumeš. Za to niso potrebna nobena spoznanja, kajti ni šole ljubezni, da bi to pridobil. Poltretje leto hodnika niso mačje solze, pač pa nenehno obnavljanje in ponavljanje te enkratne (ne)usojene Danosti. Danes se tega še prav posebno zaveda, ker ima spet priliko, da nekaj razreši: če bi potrkala na vrata, če bi se ji odprlo, če bi bil sam... če... bi spregovoril. Bilo bi pojasnjeno. Njuna vez že od početka ni bila idealna, obojestranska. Ona je dala več, dala je pravzaprav vse. Zaradi tega se ni grizla. Vesela je bila, da je hotel biti z njo, da se je rad pogovarjal, njuno ljubljenje je bilo prisrčno, z njene strani niti ne silovito, kot bi se hotela malo zadržati – že zaradi let. Pozabila je, da mu je bilo z njo prijetno, da se je rad sestajal. Spočetka se je celo razburila, če je zadnji trenutek srečanje odpovedal, če je gledal pogosto na uro in prezgodaj odhajal, če ji ni telefoniral. Pozneje je vse to sprejela z razumevanjem. Malenkosti – šla je prek.

Zdrzne se, kajti fant z berglo se vrne in ne da bi jo pogledal, se zažene po hodniku naprej in še preden se ona zave, kako je to mogoče, je že tam, pred vrati in potrka. Ta si pa upa! Ko je vendar že konec ordinacije! Po navadi končajo že vsaj uro prej in potem se hodnik sprazni, samo še zamudniki prihajajo in moledujejo za sprejem... Razgovor pred vrati. Skrit je. Nevidno viden. Fant se skloni naprej in pomoli nogo. Potem se spretno zavihti noter.

Tako. Lahko bi se udarila po čelu, kot počnemo, kadar se nam zadnji trenutek kaj posveti. Dežuren je! Dežuren prav na sredo. To bi si bila lahko mislila. Zato je ostal – ko so vsi drugi že davno odšli.

Odleže ji, napetost malo popusti. Končno se lahko preda užitku, da je on tam, da so v hodniku samo trije. Zdaj ji celo fant z berglo prav pride, saj se njemu ni treba »ukvarjati« z njo – saj je navsezadnje mučno tudi zanj, presneto mu ne more biti vseeno, da ga tu čaka ob sredah... Samo željna videti ali slišati ga. Mar je to greh? Sramotno? Neumno? Nesmiselno? Tu ni seveda nič nesmiselnega, sramotnega ali neumnega, se tolaži. Ker je samo dajanje. In prav v tem, ko razmišlja o svoji usodi, vidi že smisel tega, ker je dajanje. Rekli bi dajanje brez koristi. V duhovnem svetu je prav to merilo za smiselnost. Brez dajanja ali izgorevanja ali...

Tu jo prekine prihod sestre v globini. S ključem si odklene tista vrata. Zato si ponovi: Kako pametno, da se nisem odločila, da nisem potrkala... Ne reče si: dobro, da nisem imela dovolj poguma... Pač pa naprej: da nisem naletela na neprilike... Morda je sestro poklical po telefonu – zaradi fanta z berglo.

Ujeta je v čakanju mračnega koridorja in strmi v vrata, v upanje, odrešitev, v končnost njenega nesoglasja, ki se je iznenadna kot zid postavilo pred njo in skozi katerega ne prodre noben njegov glas več.

Veš, Vali, je rekel zadnjikrat, res sem vesel, da sem bil danes s teboj. Potem sta šla še malo na sprehod skozi gozd, ki ga je pozna jesen že opazno ogolila. Prijetno večerniško razpoloženje z redkimi sprehajalci, z rahlo škripajočim peskom, z odsevi mesta med drevjem... Držala sta se za roke, se pogovarjala, spominja se, da je bilo nekaj o Alešu in slikarski razstavi, ki sta si jo ogledala tiste dni v Moderni galeriji, morda še o čem, vmes sta se večkrat poljubila in potem sta si rekla zbogom, lepo, mirno spanje – bilo je pomirjajoče, brezskrbno, lahkotno kot vsakič ob slovesu. Pa srečno, Vali! je še rekel mehko in ji spodbudno prikimal. Pozneje se je pogosto spraševala, čemu ji je voščil srečo. Iz navade? Ali je bilo tedaj že odločeno in je »srečno« pomenilo le upanje ali prošnjo, da bo pač dobro prestala slovo? Seveda se je več mesecev pozneje noro spraševala o vzrokih za to nenadno slovo, sploh za slovo. Tu pa je bil zid, bil je hodnik brez glasu in odgovora, sicer nabit z ljudmi, ki so se neslišno pomikali kot senca, kar je bilo nenehno navzoče, a na meji njenega dojemanja.

Sestra se znova prikaže in izgine za zadnjimi vrati. Takoj za njo shodi fant, oprezno, počasi se premika po sredini in gre mimo, ne da bi jo pogledal, vesel, da je rešen bergle.

Znova nastane prizor, kako trka na vrata, kar takoj odmahne. Pač pa se zgodi nekaj povsem nepričakovanega. Mar je to že odziv na njeno neznosno željo, ko strmi v vrata? In res – tam stoji in pogleduje dol k nji. Čas se ustavi. Za toliko, da se bela prikazen razblini, ko jo zapro vrata.

Prebledi. Tako kot vsakič, kadar se ji prikaže že davni prizor z njegovo nepremično postavo v čakajoči gruči na avtobusni postaji. Hotela se je pririniti skozi gnečo do njega, zato mu je pomahala, zavpila. Gledal jo je. Brez odziva. Potem se je naglo obrnil in se skrnil v množici, da ga ni mogla več videti. Zaman je čakala na telefonski klic, na pismo. Ko se je prvič pojavila na hodniku, se je začudeno ozrl vanjo, se brez besed obrnil in izginil skozi zadnja vrata. Ni si mogla razložiti njegovega začudenja. Začela se je spraševati o krivdi. O čigavi krivdi? Pozneje se ji je odkrilo, da je začudenje izviralo zaradi njegovega prepričanja v njeno pametno odločitev: čemu bi še nadaljevala, če on noče? Najbolj pametno je, da se užaljena umakne... Ker se ni zgodilo po njegovi želji, pametne ženske pač tako ravnajo, se je začudil... Torej ni pametna, uvidevna, ponosna, užaljena – in nikoli ne bo. S tem bi se bil moral tudi on sprijazniti. Nekatere ženske reagirajo res ravno nasprotno. Tega ne more nihče predvidevati, najmanj oba prizadeta. Ob sredah se ponavlja tudi tale prizor: Ženska ne repetira več, stric Jovo ne pride v zadnjem trenutku, ženska začne streljati. Kroglja jo odpihne v nebo. V večni krog nihanja skozi večni nič. Tako si je Vali predstavljala konec. Zakaj se to ni zgodilo? se sprašuje zelo pogosto. Toda pozneje, čim bolj se oddaljuje od njegovega bega v množico, tem močnejša je želja po vnovičnem srečanju. Gospa Vali ima na srečo še veliko fantazije in če si zaželi objema, je objem tu, če si zaželi pogovora, se lahko po mili volji pogovarjata pozno v noč, dokler ne zleze čisto pod odejo in nasloni obraz pod njegovo ramo, čim bliže srcu. Pri tem seveda pazi, da ne bi Aleš v sosednji sobi kaj slišal... Ko je fant odraščal in si ni mogla urediti

življenja po svojih željah, je bila prepričana, da pač ne more uiti usodi mrčesaste juhe. Mar ni prepozno spoznala, kako je tudi ta nova zveza varljiva – a prav tedaj, ko ga je začela izgubljati, se je uprla prekletstvu mrčesaste juhe in z odločnimi zamahi zaplavala proti toku. Na hodnik. Ob sredah. Včasih jih tudi kaj izpusti. Zato da je »srečanje« še bolj zeleno, predvsem pa zaradi boljšega vtisa nanj, kajti prepogostost utegne negativno učinkovati... Spočetka se ji je večkrat zgodilo, da so ji ob njegovih naglih umikih na hodniku pritekale solze in jih je potem naskrivaj brisala s prsti. Ko pa je nekdo blizu nje vendarle odkril njeno početje – Gospa, je hudo, kaj? Je bil to vaš sin, ki je šel noter? Bo invalid? – se je komaj premagovala, da ni bruhnila v smeh. Upam da ne, je rekla in si še naprej brisala solze...

Nasmehne se, ko pomisli na njegovo ženo. Končno je bilo kar prav, da sta se srečali. Prepričuje se, da bi žena verjetno naredila kakšno sceno, če bi kaj vedela o njej... Potem, jezna nase, na neumne obsodbe tudi to odmahne. Kako more soditi človeku, če ga sploh ne pozna, nič ne ve o njej. Niti ji ni bilo kaj do tega, da bi jo spoznala. Četudi bi ji bila njegova žena še tako zoprna, bi ji ne mogla storiti kaj žalega, kaj tako strašnega, da bi od njega izsilila ločitev, kot je to zelo pogosto. Potem bi jo zares lahko pekla vest. Ne, ne, tudi v primeru, če bi jo imel rad, kot ga ima ona – bi ga pač ne imela dovolj rada, če bi pristala na kaj takega. Saj ženske in moški ne vedo, presneto res da ne, kaj počenjajo, kadar se ločujejo. Toda čeprav to še zdaleč niso bile odprte karte, Vali, prihranjeno bi bilo veliko hudega. In to je pglavitno. Ona mora ostati v senci. Mili bog, tudi v senci je življenje lahko blago! Intimno. Celosilovito. V senci se nič ne ponavlja, ne vladajo navade... Mar sem tako slaba, da bi me kar tebi nič meni nič zapustil ali se me naveličal? (Alešev oče je res storil tako, toda on se ne more primerjati z njim. Alešev oče je bil mlad, lahkomiseln veseljak.) Sem grda, štorasta, neumna, so me leta tako deformirala, da se očitno pozna? Pravzaprav kako lahkotno, površno in neodgovorno to počno moški in ženske med seboj, kako zapuščajo drug drugega – morda celo brez kančka vesti?

Vali, zdajle greš vseeno predaleč, te tvoje nenehne obtožbe in moraliziranje niso nič drugega kot prekriti z njimi svoje lastne nemoči, opravičiti srede čakanja in upanja. Ne moreš iz kože, ne moreš iz ujetnosti. Končno si zvezana z njim s spomini, z besedami, ki so bile med vama. In če bi šlo tudi za en sam njegov prisrčni in odkriti nasmeh, ki ti ga je podaril, in podaril ti jih je veliko več – bi bilo že to dovolj za vez. Vezi torej. Kaj to res nič ne pomeni? Vezi, ki ne zvežejo, ne ovirajo, ne dušijo...

Hodnik se nenadoma napolni z množico vaščanov in izgnancev in še danes se ji zdi čudno, zakaj so se ljudje pred bombnimi napadi tako naglo nagnetli v hodnik HOTELA, ki je bil v vasi najbolj viden. Ni čudno, če zbežijo v cerkev, tam kraljuje Bog, da bi jim pomagal. Spominja se, da se je z obrazom naslonila na hladni, hrapavi zid hodnika, kjer se je nekaj let kasneje s hrbtom naslanjala nanj pred brzostrelko... Držala se je za roke mame in očeta in čakala je, da se vse podre. Važno je bilo, da je imela v rokah mamo in očeta, da so bili vsi trije skupaj. Šele mrčesasta juha to vez prekine, a čeravno je še obstajala, ona se je ni več zavedala. In ko je leta

kasneje začela skupnost v resnici razpadati, najprej z očetovo smrtjo, in ko je propadla še z materino, se je zavedela praznine, ki je niti sin ni mogel izpolniti. Mogoče zato, ker je bilo njeno prejšnje življenje ali prav življenje v izgnanstvu tako pomembno zaradi odnosov z drugimi, ker so bila to leta iger in začetki medsebojnih zaupanj, domislic, spoznanj... Vezi, vezi.

Pozno je že, pomisli, nikogar več ne bo. Toda bo tam, verjetno ima predpisan čas, morda se bo zavleklo v mrak, v noč. To bi bilo šele nekaj za sestre in snažilke, če bi jo tu našle!

Še čakate, gospa? Mogoče pa je vaš mož dežuren?

Vem, bi odgovorila. Prišel mi je povedat. Pa ga bom vseeno počakala. Morda bi se jim zdelo nenavadno, da zakonska žena takole čaka na moža. Saj bi ga lahko čakala doma. Morda sta zmenjena, da potem kam gresta? Veste, morava še na obisk.

Tako bi menda dobile pravnje potrdilo. »Kako trapasto!« vzdihne, se od jeze praska po glavi in zmrši lase. Ko se jih muči urediti, si ogledalca ne upa zvleči – lahko se naгло odpro vrata in jo kdo vidi: Le počemu si ureja frizuro za moža?

In počemu ji je sploh toliko važno, kaj si mislijo o njej?

Ni mi vseeno, kaj si on misli o meni. Toda če te ženske le odkrijejo, da sedim tu zaradi njega? Potem nastanejo govornice in verjetno mu pride na ušesa in mu seveda še malo ne bo prav, da hodim sem. Sicer pa – ali mu je prav?

Zdrzne se, ker še ni pomislila na to možnost. Dobro. Le kateremu moškemu ne bi ugajalo, če bi ga prihajalo čakat lepo dekle? Toda ona ni ne lepa ne mlada – a kljub temu mu ne bi bilo vseeno, če ne bi več prihajala. Toliko že pozna samoljubje, posebno moških, in četudi ne pokaže niti enega znamenja, da mu je njena bližina po volji – bi ga presneto razočarala njena nenadna in dokončna odsotnost.

Torej zdaj ve, da je še tu, sama v tišini hodnika in mora misliti nanjo. To je. Mora misliti nanjo.

Presede se bolj v sredo, proč od izhodnih vrat, da bo še bolj vidna, in ko si hoče krilo od zadaj malo pritegniti, da bi videla, če ga ni zmečkala (lahko se vendarle zgodi, da jo povabi s seboj), zanihajo vrata v gornjem koncu in skoznje se pririje voziček, ki obstane pred njegovimi vrati; razloči starejšo žensko, ki jo takoj nato odpeljejo v ordinacijo. Torej zdaj ne more misliti nanjo. Pogleda na uro. Sedem!

Vrata se znova široko razmaknejo za gručo žensk. Šteje. Pet. Vse pozna. Snažilke in sestre, hvalabogu, zdaj so v civilu, torej gredo domov. Nenadoma utihnejo. Prihajajo bliže, z obrazi, zapičenimi vanjo. Počasi gredo, nihajoče, kar jo razdraži in prestraši: Ne da bi še kaj hotele od nje, ne, one že vse vedo in ji bodo zdaj to povedale. Odrevenelo čaka, spoti se, zardeva. Groteskni prihod petih žensk, ki nalašč podaljšujejo hodnik, ki se približujejo v plesni pantomimi, ponazarjajoč skupinski ritem veslaških udarcev ali paradnih korakov. Zdaj v levo, zdaj v desno, pri – ha – ja – mo, lepo oblečena gospa, pri – ha – ja – mo, da ti povemo, kako smo odkrile, da ni nikjer zgoraj nobene ordinacije več in nobenega dežurstva, hahaha, levo

desno, kaj praviš, skrivnostna gospa na to, a, če ti povemo, da je samo še en primer – hahaha – levo desno hahaha – Trudi se, da bi naredila čim bolj normalen obraz. Pa je ravno obratno. Preplašene oči v hudi zadregi moledujejo: Pustite me na miru, pojdite, prizanesite mi – slovesno vam izjavljam, da me nikoli več ne boste videle. Ker se bo danes zgodilo prav tisto, na kar čakam...

Ženske obstanejo za trenutek, za toliko, da raztegnejo usta in lica v posmehljiv in zaničljiv izraz, njihovi veseli obrazi se jim razletijo v glasen kroh, ki odmeva po hodniku še dolgo potem, ko steklena vrata zatleskajo na njeni desnici.

Sklanja obraz, drugega ne more. Osramočena je, potolčena. Ker so ji vzele ponos skrivnosti, ki so jo z grobo privoščljivostjo razcefrale na koščke in jih zmagoslavno razmetale vanjo. In da je nesreča še večja, se iz daljnega hodnika HOTELA prikaže ogromen možak, ki se z berglo zaletava proti njej. To podobo nosi v sebi v najbolj skritelem predelu spomina. Bilo je že po mrčesasti juhi, potem ko so premestili tudi žensko z brzostrelko. Pomaga sivolasemu stricu Jovu in zato se včasih na večer sama znajde v hodniku s strahom, tipaje s pogledom in prsti po od strelov preluknjani steni, kjer je vtisnjena njena smrt. Ne da bi hotela, jo silno vleče prav k tej steni. Tipanje po njej je nadvse slasten užitek, užitek otipavanja svojega konca, svoje preteklosti: Vidiš, Vali, to je meja. Smrt ti je zapustila spomin. Torej živiš posmrtno in vidiš vse, kar je bilo pred njo. Trenutke zdajšnjega obstoja pa pozabljaš. Kot izpihaš sapo in nič več. Nič nimaš od tega, kar je zdaj. Nič ne moreš obdržati. Življenje od tu naprej nima nobene vrednosti več... Toda možak z berglo ji vendar požene kri v obraz in ji naredi tako brazdo v srcu in tako telesno razdejanje, da se ji zapiči v večni spomin. Medtem ko tipa po mračni steni kot zamaknjena v obred, se ji zdi, da se nekje v dnu hodnika odpro vrata. Naglo se zavrti in gora mesa, ki smešno poskakuje ob bergli, se bliža s tako nenavadno silo, da se ne more premakniti. Uročeno strmi v njegovo prihajanje, naslanjajoč se na razluknjan zid, prste zagrebe vanj, kot bi hotela, da jo zdaj prav ta zid, ki jo je nekako ubil, skuša obvarovati pred nevarnostjo, ki zaudarja iz možaka. Naj se že vendar sproži! hoče zavpiti, misleč na brzostrelko, ki naj oba pokonča. Možak je tu, izpod kape mu leze zamazana krvava obveza. Dvigne berglo in jo zapiči v krilo, da mu ne bi pobegnila. Obenem si pridobi močno oporo in za roke dovolj svobode. Vali zapre oči, noče gledati neobritega in slinastega obraza, dvoje kot oglje črnih oči, ki zbadajo kot hudič, šapastih kosmatih tac, ki surovo brkljajo po njeni obleki. A strašno je tisto, kar je v njeni duši, ker ne more na dan, ker se je že spet zataknilo, ne more zavpiti ne spregovoriti, nikogar priklicati. Nema in na pol slepa se skuša strgati od stene in bergle, toda preluknjan zid je ne spusti, bergla se ji kar zakuje v krilo. Potem jo možak naglo izruje, se obesi nanjo, ji zavihti krilo čez boke in ko ji strga hlačke, začuti surov prijem v mednožju, ki ji ga razklene. Široko odpre oči, vse z vpitjem brez glasu, in vidi, kako izvleče tisto reč. Prvič jo vidi in nikoli si ni predstavljala, da je lahko tako nagnusna nabrekli. Dedec jo stiska k zidu, renči in sopiha, mlaskanje in strašna sapa pa ji takoj ubudijo okus in

duh po mrčesasti juhi. Nekaj spodaj zareže vanjo, kot bi ji trebuh preparalo na dvoje, nog ni več, vsa je v zraku, a vendar napičena na nedoumljivo ostro in surovo bolečino. In kot bi ji kdo nasilno vlival v usta vse mrčesaste juhe tega sveta, se ji nenadoma odpre želodec in vse mrčesaste juhe tega sveta izlije na hudobnega človeka. Možakar strašno zakolne, nož ali tisto, kar jo že reže spodaj, se izdere, njej pa se odpre grlo za obsedene krike: Stric Jovo, stric Jovo! – ko začno odpirati vrata. Hodnik se napolni z ljudmi, pade v roke strica Jova, ki jo odnese: Vali, vse bo še dobro, uboga naša Vali, boš videla, vse bo dobro, bo dobro, dobro – sliši in posluša že leta tolažbo, ki noče nehati. Sliši mamó, ki vpije: Ježešna, kaj so storili z otrokom, prekleti hudiči, da bi jih nikoli ne bilo, ježešna, uničili so mi hčer, nikoli več ne bova delali zanje, nikoli za te hudiče... Potem zares in na žalost strica Jova preneha njuna pomoč v HOTELU. Vse drugo izgine v pozabi.

V gornjem delu hodnika se prižge še nekaj luči, ona pa bolj in bolj tone v mraku. Ni ji prav, ker je ne bo mogel dobro videti, če se bo spet ozrl k njej. Pozabi na svoj prestreljeni in preplašeni obraz, na neurejene lase, pogosteje strmi na vhodna vrata, na stopnišče in prešteva osamelce, ki odhajajo iz gornjih nadstropij, ozira se nazaj skozi stekleno steno, kjer še dobro vidi park z umetelno porezanimi okrasnimi grmiči. Dan je še. Tedaj se spopade še s problemom vratar. Vidi ga namreč, kako občasno zapušča ložo v veži in se ustavlja v predverju za kak pomenek z mimoidočimi; verjetno so samo še uslužbenci, ki se jim mudí domov. Pogleda na uro: proti osmi gre! Zato se bo možakar slej ko prej obrnil k nji – saj jo lahko dobro vidi pred stekleno steno – in jo bo bolj ali manj obzirno opozoril na zapiranje vrat. Lahko mu bo rekla tako: Čakam na sina, ki je pri dežurnem... Vrtarar ji bo razložil, da mora zapreti glavna vrata, ker je njegove službe konec, naj gre potem skozi tista vrata zgoraj (in ji bo pokazal zadnja krilna vrata!), nekje bo že prišla ven, ali ne? Prav.

Prav, prav, si misli, to je opravljeno in nič me ne more presenetiti – in ko bo vrtarar zaklenil glavna vrata, bom tu ujeta z njim in s tistimi pacienti, ki mu jih bodo še pripeljali. Več kot uro to ne more trajati. Končno se zdaj lahko preseli bliže k njegovim vratom, da jo bo bolje videl.

Nikakor! Mora počakati vrtararja. A nič ne kaže, da bi ta zaprl ložo. Zdaj se je poglobil v časopis. Morda pa imajo poleti zaradi daljšega dneva drugačen delaven čas?

Neumno! Saj se vseeno lahko presedem in vrtarar bo mislil, da sem že odšla... On pa me bo lahko videl, da sem še tu in bo vedel, da ne morem ven. In mi bo moral pomagati.

Potem se začne mučiti z vprašanjem, kam naj se presede. Preblizu njegovih vrat se ne more, ker bi jo opazile sestre, ki prepeljavajo bolnike ven in noter in bi jo ogovarjale. Kaj naj jim reče? Da mora nekaj važnega govoriti z dežurnim? Seveda bi ji že prva takoj naredila uslugo: Neka gospa je zunaj in bi rada govorila z vami... To bi bila šele nerodnost za oba! Toda za to je treba imeti tisto goro poguma.

Končno spozna, da se ne more presesti. Čim dalj od sester, bolje bo.

Mora ostati kar tukaj, jo bo že opazil; se bo potrudil, saj mu ne more biti vseeno, če je ali je ni tam. Kaj pa če se v resnici ne zmeni več zanjo? Ali pa je samo jezen, ker tu poseda in mu »kvari«¹ posel?

Zastoka in spet je tu strah, da se pojavi še kakšna groteskna pantomima iz snažilk, sester in postrežnic. Ko sedi potlačena, brez moči, da bi prekinila s hodnikom, ki jo na videz ponižuje in razkriva, se ji zasveti, da se ravno v navideznosti skrivata neskončna moč in pogum, kar lahko izžareva le Milost, ki ji je bila dana. To pa je ohranila kljub nasprotujočim silam. In se potolaži. Celó nekaj ponosa je v tem!

Potem zasliši odločne korake na svoji desnici, vhodna vrata se sunkovito razmaknejo. Najprej spuste skozi fanta kakih desetih let z berglo, nato se prikaže tista ženska – njegova žena?! Nič ne razume, dokler se ne ustavita pred njegovimi vrati, in ko si na enak način kot prej »izsili«² vstop, se ji razjasni: Gospa se je že prej prišla pogovoriti o pregledu svojega vnuka (za sina je premlad!). Tudi se ji je zdaj zdela manj samozavestna in zanimiva, ni bila pomembna, ker pač ni bila več »njegova žena«.

V veži preži vratar (ali se ji samo tako zdi), ki že zaradi onih dveh ne bo mogel zakleniti vrat, ona strmi iz polteme na njegova razsvetljena vrata, kar ji daje upanje, da ga bo lahko dobro videla. Morda bo še kdo prišel? Celó želela si je tega, ker jo je bilo strah, kaj bo potem. Bogue do kdaj trajajo dežurstva? (Spet ena njenih poglobitvinih napak, da se ni nikoli pozanimala za kaj takega, ker se ji ni zdelo vredno pogovarjati se z njim o malenkostih!) Naposled ji ostaneta samo dve možnosti: ali bo zapustil ordinacijo pri zadnjih vratih – ali pa ji bo prišel obzirno povedat, naj ga neha čakati, ker nima nobenega smisla in podobno, morda ji bo celó rekel, naj ga vendar že pozabi. Če se bo uresničilo prvo, bo spet ena v zaporedju izgubljenih sred, toda če pride k njej – to je bolje kot prvo, saj ne bo mogla odpreti ust, še manj vstati in oditi kot potepen pes... Zato se oprime te rešilne bilke. Če pride k njej... Danes si je vendar to prislužila. Če pride k njej in vidi od blizu vse pečate tega čakanja – mar ga ne bi presunilo? Le kakšen človek bi moral biti, če bi mu bilo vseeno? Kaj je torej moralo povzročiti njegov nenadni umik, da lahko dopušča njeno moro? Z vsakim njegovim umikom jo je namreč manj.

In kot bi hotela mahoma izbrisati vse svoje težave, se hodnik podaljša v kolovoz, ki se prek nepreglednih njiv počasi vzpenja proti gozdu. Kolesnici sta pogosto vtisnjeni v blatu, po katerem čofota, da ji brizga po krilu; toda njene oči so uprte v zadnji del voza, ki se šibi pod kupom repe ali zeljnih glav, včasih je do vrha naložen s krompirjem ali koruzo. Oče jo pošilja na polje pomagat kmetom, da je pri hiši dovolj hrane. A najboljše je tisto, kar samo pade z voza, saj poskrbi, da je zadnji del slabše naložen in se zato ob vsakem močnejšem sunku vsuje še zanjo kaj; pri tem spretno brca v grmovje ob poti tako zbrano blago, ki ga v poznih večernih urah hiti pospravljat. Potem se zbero deklice v kakšnem skrivnem kotičku in se kot zajci spravijo nad pojedino s sladko repo in korenjem, spečejo si krompir in koruzo, kar je že poslastica. Vse se dogaja še v srečnih letih pred prihodom ranjencev. Svet se ji zdi še neverjetno prijazen in razsežen, sploh ne misli na

prejšnjo domovino, ker sprejme tudi to za svojo. Kolovoz jo pogosto pripelje v gozd, poln čudovitih dogodivščin; na teh poteh hoče biti sama, da se lažje sporazumeva z drevesi, srnjaki in jeleni, celo divje svinje se ne prestraši. Vse do ranjencev za vojno komaj ve, kot da se je ne tiče. Če pa že morajo kam bežati pred letali, je le razburljiv intermezzo v prijetnem mežikajočem vsakdanu. Mežika skozi veje mogočnih dreves, posluša petje ptic, prisluškuje nerazpoznavnim glasovom med debli. Leži na trebuhu v visoki travi in posluša, kako se pomenkuje in bohota cvetje okoli nje. Če je kdaj prezgovorna, mama vzroji: Tih! Da te ne slišim več! Tako tiho, Vali, da se sliši trava rasti . . . Punca vzame to dobesedno. Toda nikoli se ji ne posreči, ker ne more ujeti v ušesa rasti trave. Res čudno. Hudimana, če ne zmore v resnici, zmore v domišljiji. Tudi to je uspeh. Igra se z zvezdami in jih na nočni polobli potiska in razmešča sem in tja v trikote, kvadrate, kroge, z Velikim in Malim vozom se prevaža kot kaka kraljica po Rimski cesti. Vsemogočna je kot Bog in pošilja strele na ta neumni in grdi človeški svet. Tako pokonča kar nekaj neljubih, grobih in domišljavih vaščanov . . . Naravo obožuje prav zato, ker je skrivnostna. Svet mravelj in čebel ji ni nič tuj, ker je urejen do popolnosti, da se čudi, kajti ljudje še malo ne morejo biti taki, vzdržni in popolni. Popolno je na primer obnašanje tulipanov, ko v hladu zapirajo čaše, toda vrabca, ne moreš pogoditi samega zapiranja! To jo razburja. Ne moreš se že kako vtihotapiti ob določenem času pod drevo, da bi sledil gobi, kadar prodre iz zemlje. Študira barve. Iz osnovnih, kot so rdeča, rumena, bela in modra, nastanejo tisočeri odtenki mešanic, kar iz rjave in zelene podlage ustvarja vizijo lepote. Kako pusto bi bilo živeti brez barv in brez ptičjega petja, brez modrega neba in svetlečih se ozvezdij! Njen blatni kolovoz jo pelje naprej in naprej skozi čudoviti svet njenega izgnanstva, kar pomeni že samo dotik z drevesi, z zvoki, barvami, ki jih ustvarjajo tudi sončni žarki pod temnimi zelenimi ostrejši mogočnih krošenj.

Končno se odpro njegova vrata, najprej za otroka, potem za gospo, ki nosi otrokovo berglo, in naposled se prikaže on. Njun pogovor pred vrati je dolg. Gospa živahno prikimava, on se smeji, fantek se okleplje njene roke.

Mili bog, pomisli, kako si take malenkosti lahko zapomniš za vse življenje! Samo zato, ker vem, da on nalašč čeblja z gospo, a obenem pogleduje k meni.

Slepi jo njegov obraz, na katerem se zbero vse luči in se ji odkrije boljši kot kdajkoli, ljubeznivejši, domač, dosegljiv. Torej se bo zgodilo! Končno ni zaman čakala. Omamljena je, zmedena, presunjena, onemela. Hodnik se ji tako zoži, da ju stisne vsakega na svojem koncu, samo za toliko širine ga je še, da se lahko premikata drug k drugemu skozi tesen – zdaj bosta skupaj, potem zapre oči in čuti njegove roke, ki jo tesno objamejo.

»Gospa,« reče vratar in jo potrese, »zapiramo.« Nasmehne se ji. »Ste zadremali, kaj?«

Odpre oči in se zdrzne. Ženska z otrokom je že mimo – za zastekljenimi vrati v veži. Tudi njega ni več tam na koncu. V tem trenutku ugasnejo vse luči pred njegovimi vrati. Hodnik zajame tema. Zdaj je še nekaj svetlobe

prav pri njej, ker jo za hrbtom osvetljuje rdečkast mrak, kar še rahlo odbija v šipo zadnje sledi dneva.

»Ja,« reče in ga skuša pogledati v male, mežikajoče oči, »vem. Toda jaz moram počakati dežurnega zdravnika. Mislim, da bo vsak čas tu.«

Vratar nekaj zamomlja, prikima in se odpravi nazaj v vežo. Zares je šlo z lahkoto to izreči. Ker upa. Stepeni, utrujeni obraz, a s pogledom divje, neukrotljive Želje priklicati ga iz ordinacije, se zastrmi v daljave, znova zoži hodnik – tračnici, ki se v daljavi v stični točki ujmeta v črno piko. Ta se kot premikajoči se vlak začne počasi a vztrajno bližati na vedno bolj raztezajočih se tirih. Lepo po sredi z znanimi mehкими, a odločnimi koraki ves tak kot je bil zmerom, prožen, topel, večsmeren, nedorečen, poln navideznih skrivnosti, ne ve, ne pozna ga dobro, končno je vseeno, važno je, da prihaja... Za hip pomisli na svoj obraz, na obraz druge, zato ker čuti, da so se ga dotaknile čudne spremembe, da je ta obraz dobila ob materini smrti (Vali, bodi pridna... Zdaj bom pa kar umrla... Gledali sta se v oči – in zares – materin pogled je nenadoma odneslo skozi Vali in bila je mrtva, natanko tako in v trenutku, kot je napovedala.) Osredotočena na počasi in enakomerno se premikajočo belo liso v razširjajočem se hodniku proti njej se ji zlepita ustnici, vratna žila zatolče tako silovito, da ji za trenutek začepi ušesa. Raznese ji misli – razen ene same trdovratne: Ne boš mogla odpreti ust, Vali, govorila boš brez glasu, jokala in vesela boš brez glasu.

Tu je, v beli, odpeti srajci za vratom, razširi roke, vesel, a hudo v zadregi, snop temnih las mu zleze na čelo in odkrije srebrnkaste sence, skloni se. Brez besed jo dvigne, ne da bi se čudila, kako lahko je hoditi, kako ji podrži vrata, da stopi v vežo, kako se globoko prikloni vratar in reče blago Lahko noč, in ob njem smukne skozi vrata lepa, mlada ženska z belo haljo čez roko in se lepo nakloni in tudi reče blago Lahko noč – kako dobri so ljudje in hvaležna jim je za poklone in Lahko noč... Ko stopita v park, zasliši tako dolgo pogrešan in zelen žametno prijeten glas ob sebi, ne ozre se vanj, pač pa v večerne grme, ki omamno zadiše. Potem odnaša te vonje s seboj, ne pazi na njegove besede, ne zdijo se ji več pomembne. Samo da je z njo, da govori, da jo prijazno gleda.

Nekaj jo strese. Zdrzne se in široko odpre oči.

»Nič ne bo, gospa. Dežurni je že odšel. Zamudili ste ga,« reče vratar.

»Veste, ne smete dremati, kadar čakate.«

Ne, ne, saj se ne norčuje iz nje. Samo prijazno povedat ji je prišel, da lahko vstane in gre.

»Saj nisem... Ne vem. Prosim, kako pravite? Da je dežurni že odšel, pravite?«

»Odšel, odšel...«

»Ampak tu – po tem hodniku vendar ni šel?«

»Ne, ne. Zadaj. Mimo lože. Tam, vidite? Pravkar je šel skozi glavna vrata, gospa. Morda ga boste še ujeli, če pohitite...«

»Hvala,« reče, »zelo ste prijazni. Hvala.« Glas se ji trese. Misli, da ne bo mogla vstati in bo morala prositi za pomoč. Toda zgodi se, kot bi se bil

res zgodil čudež, da vstane z neverjetno lahkoto, da gre prožno, naglo skozi vrata in skozi glavni vhod in ko hodi po parku, ji še na misel ne pride, da bi zdaj tekla za njim in ga iskala . . . Upočasni korak in že sestavlja pismo, ki ji bo pomagalo preživeti do naslednjega hodnika.

Skrivalnica v očesu

Ivo
Stropnik

KAMEN

Vidiva kamen, kako se je knežje
na predpomladno ilovico usedel
in osenčil rast divjemu bršljanu,
púšpanu, ki proti Obru se zarase.

Vidiva kamen in njegovo goltanje
kamnitega jezika slišiva, sezamskega
iz materinega pripovedovanja,
kako večerno v odprto jutro pade.

Vidiva kamen, kakor ga je zalučal Samo,
naselil je polje in težko legel
na zagorele ugrofinske prsi.

Vidiva kamen, v potnem soncu
prenesen s središča njive,
vidiva brazde, osvobojene težkih zeli.